

ETENE 20 VUOTTA

ETENEn kesäseminaari

22.8.2018

Jaana Hallamaa

MISSÄ OLEMME MUKANA?

Taustalla 1900-luvun lopun kehitys

- Tieteellis-tekninen edistys ja säätelyn tarve
- Akateemisen etiikan haaksirikko: elämälle vierasta teoretisointia

Bioetiikan synty

- Tutkimuseettiset väärinkäytökset (etenkin lääketieteessä)
- Lääketieteen kehittyminen

Soveltavan etiikan esiinmarssi

- *How medicine saved the life of ethics* (Stephen Toulmin 1982)
 - Eri alojen ja ammattikuntien eettiset periaatteet
 - Tarve perustaa eettisiä neuvottelukuntia

ETIIKKA VÄLITTÄJÄNÄ

Toisen maailmansodan jälkinäytös

- Nürnbergin oikeudenkäynti: sotarikokset ja rikokset ihmisyyttä vastaan
- The Doctors' trial (United States of America vs. Karl Brandt)
- Lääkärin etiikka ei riitä.

Lainsäädäntö toiminnan ohjaajana

- Estää väärinkäytöksiä rajaamalla toimintavaihtoehtoja
- Kaikkia ongelmia ei voida ratkaista lainsäädännöllä.

Etiikan mahdollisuudet

- Kiellot: pahan estäminen
- Käskyt ja kehotukset: hyvän varjeleminen ja edistäminen
- Narratiivit: kuinka elää todeksi hyvä kertomus

EETTISTEN TOIMIKUNTIEN JÄRJESTELMÄ

Kansainvälinen kehitys

- Lainsäädäntö
- Eettiset toimikunnat

Perusratkaisu

- Lääketieteellistä tutkimusta käsittelevälle elimelle annetaan yhä uusia tehtäviä
- Kiinteä yhteys poliittiseen päätöksentekoon

SUOMALAINEN RATKAISU

Eettisten kysymysten monimuotoisuus

- Eettisiä kysymyksiä on myös lääketieteen ulkopuolella.
- Kaikki lääketieteen eettiset kysymykset eivät koske tutkimusta.
- Terveys on monialainen kysymys.

Eettinen asiantuntemus

- On monialaista
- Karttuu käytännön työssä

Etiikkaelinten työ

- Säädökset tarjoavat puitteet työskentelylle
- Eettinen autonomia: päättäjät eivät säätele eivätkä sanele lopputulosta.

KANSALLISET EETTISET TOIMIELIMET

Valtakunnallinen lääketieteellinen tutkimuseettinen toimikunta Tukija
(ETENEn jaos 30.9.2010 asti)

Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta ETENE

Tutkimuseettinen neuvottelukunta TENK

Biotekniikan neuvottelukunta BTNK

Geenitekniikan lautakunta GTLK

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta TJNK

Suomen tiedeakatemit –yhteistyöneuvosto

ETENE 1998-2018

Valtakunnallinen terveysalan eettinen neuvottelukunta (1998-2009)

Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta (1.9.2009-)

ETENE

- käsittelee sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaan ja potilaan asemaan ja oikeuksiin liittyviä kysymyksiä
- herättää keskustelua ja välittää tietoa eettisistä kysymyksistä
- tekee aloitteita, antaa lausuntoja ja kannanottoja
- toimii asiantuntijana sosiaali- ja terveydenhuollon eettisissä kysymyksissä

ETENEn työmuotoja

- Kokoukset
- Seminaarit
- Työryhmät
- Asiantuntijakuulemiset

PAINOPISTEITÄ

Eettisyyttä terveydenhuoltoon 1998-2002

- Keskustelukulttuurin luominen, priorisointi, terveydenhuollon tulevaisuus; eettiset periaatteet

Eettisyyttä terveydenhuoltoon II 2002-2006

- Itsemääräämisoikeus ja heitteillejätö, saattohoito, mielenterveyden häiriöihin sairastuneet, lapset ja nuoret

Yhdenvertaisuus sosiaali- ja terveydenhuollossa 2006-2010

- Syrjään jääneet ja unohdetut, elämän loppuvaihe, terveydenhuollon tehokkuus

Etiikkaa elämämme porteilla - periaatteita, kannanottoja ja näkemyksiä 2010-2014

- Vanhustenhoito, lastensuojelu, sote-uudistus, yksityiset ja julkiset palvelut, valinnanvapaus; eettiset periaatteet

TEEMOJA JA KYSYMYKSIÄ

Ihmisarvo ja oikeudenmukaisuus

Lainsäädäntö – ohjautuminen ammattietiikan varassa

Taloudellinen tehokkuus – inhimillisen hoidon edellytykset

Itsemääräämisoikeus – heitteillejättö

Valinnanvapaus – osattomuus

VASTAVIRTAAN

Ihanne:

- Oma kokonaisvaltaista hyvinvointiaan valinnoillaan rakentava, yksilöllisiä pyrkimyksiään toteuttava terveyskansalainen

Todellisuus:

- Elämän erilaisista ongelmista vaihtelevasti selviävä, muiden kanssa ja varassa elävä ihminen.

ETENE 2018-2022

ETENEn asema ja toimintamuodot ovat vakiintuneet.

ETENE hoitaa tehtävänsä.

Vaikuttaako ETENE?

- Mitä?
- Kenen hyväksi?

Pitäisikö ETENEn ottaa kunnianhimoisempia tavoitteita?

- Kerjäläisyyden lopettaminen
- Asunnottomuuden poistaminen
- Kotiin annettavan hoidon ja hoivan ongelmien ratkaiseminen